

УДК 657

КРИПТОВАЛЮТА : ГРОШІ ЧИ МИЛЬНА БУЛЬБАШКА?

КОСТЯНТИН БЕЗВЕРХИЙ,

канд. екон. наук, докторант кафедри обліку
і оподаткування, ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

АНАСТАСІЯ КУВШИНОВА,

студент 3-го курсу, 2-га група, спеціальність «Облік
і аудит», ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

У статті наведені підходи до визначення сутності криптовалюти, проаналізовано відповідність криптовалюти до статусу грошей. Біткоїн визнано найпоширенішою криптовалютою в світі. Визначено переваги і недоліки у її використанні. Описано ринок криптовалюти з найбільш перспективними біржами, популярними обмінниками і терміналами в усьому світі, зокрема й в Україні. Досліджено економіко – правовий статус цифрової валюта на території України на основі аналізу листів – роз'яснень НБУ. Розглянуто перспективи розвитку криптовалюти в економіці України та запропоновано її визнання для прогресивного розвитку країни.

Ключові слова: криптовалюта, біткоїн, переваги, недоліки, біржа криптовалют, правовий статус, нормативно-правове регулювання, перспектива.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний етап еволюції грошей пов'язаний із розвитком віртуальної економіки як частки глобальної економічної системи, основу якої становить інтерактивний бізнес на основі інформаційних технологій. Розвиток нових форм грошей відбувається завдяки активізації та поглибленню інформаційної сфери та інформаційного суспільства. За таких умов і впливу технологічних інновацій набуває нового змісту економічна наука, суттєві зміни відбуваються у всіх сферах економічної діяльності.

Проявом таких змін є поступове перенесення трансакцій в електронний формат, поява нових засобів платежу, платіжних інструментів і систем. Саме в сфері платіжних і розрахункових систем останнім часом відбувається найшвидше впровадження інновацій, при цьому чимало з них є дискусійними з позицій нормативного регулювання та практичного використання.

Одним із дискусійних впроваджень є криптовалюта та її найпоширеніша грошова одиниця «біткоїн». Таким чином сучасні тенден-

ції грошово-валютних систем потребують постійного огляду переміщень даних грошових одиниць, особливо в Україні. Це дозволить з'ясувати певні особливості сучасного фінансового сектору та пов'язані з ним інші соціально-економічні показники.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ. МЕТА СТАТТІ

Моніторинг руху та тенденції розвитку криптовалюти у світі та в Україні присвячені праці Є.О. Галушка, О.Д. Пакон, О.О. Григоревської, М.А. Куцевол, М. Ліхачова. Проте незважаючи на їх напрацювання, питання переваг та недоліків, нормативно-правового регулювання та особливостей застосування віртуальної валюти залишаються відкритими.

Метою наукового дослідження є визначення сучасних тенденцій розвитку криптовалют у світі загалом і в Україні зокрема.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін «криптовалюта» має велику різноманітність визначень та тлумачень. Найпоширеніші з них наведені в табл. 1.

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТЕРМІНУ «КРИПТОВАЛЮТА»

№ з/п	Джерело	Визначення поняття
1	Bitcoin Security [24]	Криптовалюта – швидка і надійна система платежів і грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і невідконтрольна жодному уряду
2	CryptoCoins News [3]	Криптовалюта – засіб обміну, як і звичайні валюти, але призначена для обміну цифровою інформацією, що стало можливим завдяки певним принципам криптографії (використовується для забезпечення операцій та контролю створення нових монет)
3	Insider.pro [23]	Криптовалюта – вид цифрових грошей, в якому використовуються розподілені мережі і публічно доступні журнали реєстрації угод, а ключові ідеї криптографії поєднані в них з грошовою системою заради можливості створити безпечну, анонімну та потенційно стабільну віртуальну валюту
4	Лубенець І. [14]	Криптовалюта – вид цифрової валюти, заснований на складних обчисленнях деякої функції, яку легко перевірити зворотними математичними діями, в основі емісії якої є принцип доказу виконання роботи «Proof-of-work»
5	Молчанова Е., Солодковський Ю. [16, с. 61]	Криптовалюта – це фідучіарна цифрова валюта, валютний курс якої встановлюється на підставі вільно плаваючого режиму як результат попиту і пропозиції на валютному ринку з повною відсутністю контролю з боку центробанків
6	Ковальчук Т., Паливода К. [8, с. 4]	Криптовалюта – це віртуальне джерело фіктивного капіталу

Чи можна вважати криптовалюту грошима?

Для того, щоб певний актив класифікувати як гроші, він повинен виконувати такі основні функції як: засіб обігу; міра вартості; засіб нагромадження; засіб платежу; світові гроші.

Гроші – як засіб обігу, діють у сфері обміну, обслуговуючи процес реалізації товарів. Сприяють поглибленню розділу праці і складають основу всієї системи кредитування.

Криптовалюта як засіб обігу обслуговується біржами і обмінними пунктами. Багато країн визнає криптовалюту як засіб обміну. Наприклад, у Японії біткоїн є законним платіжним засобом, в інших країнах операції з ним дозволені на законодавчому рівні. Також криптовалюту приймають як плату за товари і послуги. Деякі країни (Китай) встановлюють певні обмеження на користування криптовалютою, проте вони несуттєво впливають на поширення останньої. З кожним днем під впливом інноваційного розвитку, віртуальна валюта частіше ставатиме засобом обміну.

Незважаючи на швидке її поширення, з виконанням даної функції існують певні проблеми.

По-перше, курс біткоіна відносно національних валют є не постійним, тому кожен магазин, що прийматиме криптовалюту як оплату за товар, повинен мати відповідне технічне забезпечення, яке дозволить співставити суму чека з кількістю криптовалюти, необхідної до сплати. На це потрібні додаткові витрати, до яких майже ніхто не готовий.

По – друге, приймаючи біткоїн як оплату за товар, магазин бере на себе валютний ризик через нестабільність курсу криптовалюти. Це призведе до втрат, які ніхто не хоче мати.

По – третє, торгівля в біткоїнах прикріплює національну валюту до курсу криптовалюти і завдає негативних побічних ефектів банківській системі, та й економіці країни загалом [11].

Таким чином, крипто валюта справляється з функцією засобу обігу, але несе за собою негативні наслідки та потребує ґрунтовного оцінення можливостей економічної сфери країни перед тим як криптовалютизувати економіку.

Гроші – як міра вартості, виступають як загальноприйнята міра або одиниця обліку цінності різноманітних товарів.

Функція міри вартості недоступна жодній з

криптовалют, оскільки їх ринкова вартість постійно змінюється. Так, звичайні гроші мають властивість знецінюватись під впливом інфляції, проте дане явище аналізується щороку і відмінність спостерігається на рівні кількох відсотків. А ціна криптовалюти змінюється на десятки чи сотні відсотків за місяць, при чому в будь-яку сторону. Гроші повинні мати стабільність, в іншому випадку вони не будуть інвестовані, наймані, куплені чи продані.

Криптовалюта немає ні внутрішньої вартості - як металеві гроші, ні представницької, на відміну від тих, які є в обігу [17, с. 392].

Гроші – як засіб нагромадження, їх можна заощаджувати для того, щоб у майбутньому купити за них товари або перетворити в капітал.

З даною функцією криптовалюта справляється найкраще. Нестабільна вартість відіграє позитивну роль, перетворюючи віртуальну валюту на інвестиційно привабливий актив, який схожий до акцій чи облігацій, а динаміка його вартості наближена до коливання цін на традиційні фінансові активи.

Проте з іншого боку, грошове накопичення вартості можливе лише тоді, коли цінності є регуляторами кількості грошей в обігу. А такий вид діяльності для криптовалюти неможливий через її обмеженість.

Чи можна накопичувати криптовалюту? Питання спірне. Її можна порівняти з повітрям, адже вона не затверджена ніякими нормативно-правовими актами, незахищена, конкретно невизначена. Все що з нею відбувається, залежить від навколишнього середовища, процеси діяльності з нею ніким не контролюються.

Існує твердження, що накопичувати криптовалюту можна на електронному гаманці. Криптовалютний гаманець – це еквівалент фізичного гаманця в мережі криптовалют. Гаманець містить приватний ключ (ключі), який дозволяє витратити криптовалюту, розміщені в блокчейні. Кожен такий гаманець показує баланс всіх активів, які він підтримує, і дозволяє робити транзакції в конкретних сумах

конкретній людині [10].

Гроші – як засіб платежу, забезпечують погашення боргового зобов'язання (при продажу товарів у кредит, сплати заробітної чи орендної плати, комунальних платежів).

Як засіб платежу, криптовалюта виконує лише роль чека чи векселя, за яким можна одержати реальні гроші, через свою нестабільну вартість. Навіть якщо криптовалюта буде отримана в формі інвестиції, вона підлягатиме обготівкуванню для наступної оплати товарів чи послуг [22].

Функція світових грошей виконуються при обслуговуванні обліку між різними країнами. Раніше тільки золото, за сучасних умов – конвертована валюта.

Через відсутність емітента, криптовалюта виконує роль посередника у міжнародних розрахунках, які в основному здійснюються в доларах.

Наприклад, покупець з США перераховує продавцю в Україну криптовалюту за отримане нове програмне забезпечення, яку ж громадянин України конвертує в національну валюту і буде використовувати її для задоволення власних потреб чи обере варіант заощадження.

З вищезазначених характеристик можна зробити висновок, що криптовалюта не є грошима, хоча світова практика доводить цілком протилежне.

Відмінність криптовалюти від звичайних грошей полягає в тому, що за її створення не відповідає жоден спеціалізований орган, який регулює емісію. В основі крипто валюти лежить система блокчейн – розподілена база даних. Чим популярніша криптовалюта, тим більший обсяг пам'яті забезпечує її зберігання. Створюється вона за допомогою електронних обчислень і являє собою код, згенерований комп'ютером. Процес створення такого коду називається «майнінг» і відбувається на великій кількості комп'ютерів, розташованих в різних місцях, вони можуть перебувати навіть по всьому світу. Майнінг – процес використання обчислювальних потужностей комп'ю-

терних систем для створення ланцюжка блоків транзакцій криптовалют. Кожен блок повинен відповідати певним критеріям правильності і складності створення, для чого використовуються алгоритми хешування. Таким чином, майнери одночасно видобувають нові монети і проводять всі транзакції криптовалюти. Якщо майнери зупинять свою роботу, криптовалюта перестане існувати.

Криптовалюта дозволяє обходитися без посередників, багато в чому вона для цього і створена. Немає ніякого банку, що регулює її обіг, вона надходить від користувача до користувача. Як наслідок, обіг таких одиниць складно відстежувати і контролювати, зокрема, фіскальним органам.

Діяльність, пов'язана з операціями купівлі, продажу, обміну та конвертації у криптовалюті, несе велику кількість ризиків. Фізичні та юридичні особи повинні їх усвідомлювати, перш ніж здійснювати такі операції. До основних ризиків належать:

- можливість втрати коштів через крадіжку, наприклад у результаті кібератак на платформи обміну крипто валюти, або інфраструктуру користування;

- відсутність гарантій щодо повернення інвестованих коштів у крипто валюти. Заощадження, що утримуються в криптовалюті, не гарантуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, оскільки такі заощадження не вважаються банківськими депозитами;

- можливість шахрайства. Заощадження у криптовалютах можуть бути використані для побудови фінансових пірамід, які, у зв'язку з описаними вище типами ризику, можуть у досить короткий термін привести до втрати інвесторами своїх грошей. У разі подібної ситуації з коштами у національній чи іноземній валюті, єдиною доступною формою правового захисту може бути кримінальне провадження. Через невизначений статус криптовалют державні установи із захисту прав споживачів в Україні не матимуть правових підстав для допомоги як інвесторам, так і користувачам;

- складність використання звичайних ме-

тодів оцінки ринкової вартості активів у криптовалютах;

- значні цінові коливання криптовалют та суміжні з ним ризики – спекулятивність та неврегульованість рівнів комісійних винагород за здійснення операції у криптовалютах;

- відсутність інфраструктури. Криптовалюти не є загальноприйнятими в торговельно-сервісних мережах. Вони не є законним засобом платежу та не є валютою. Це означає, що торговельні підприємства не мають юридичного зобов'язання приймати криптовалюти як засоби платежу [19].

У світі зараз досить багато криптовалют, але найвідомішою зі швидким розвитком є - Bitcoin (біткоїн).

Проект біткоіна, як цифрової альтернативи фінансам, був запропонований у 2008 році людиною, або групою людей під псевдонімом Сатоші Накамото (Satoshi Nakamoto). Технологія розглядалась як створення валюти, що не залежала б від банків, чи посередників та давала користувачам анонімність у веденні своїх фінансів. Вже у 2009 році, код проекту був опублікованим у відкритий доступ. Тоді ж був сформований перший блок блокчейну та згенеровано 50 біткоінів.

Вже сьогодні криптовалюта набула широкої популярності та можливості її використання постійно розширюються. Відтак, в Японії біткоїн на державному рівні вже функціонує так само, як і єна, а у Сінгапурі, 1 серпня, було розроблено законопроект, що включає часткову легалізацію криптовалют. Тобто відбувається процес глобалізації та узаконення біткоіна на найвищих рівнях. Використовувати біткоіни можна для купівлі товарів в інтернет-магазинах, замовляти білет на літак, сходити в кінотеатр, чи поїсти в кафе та навіть купити нерухомість, транспортний засіб, або яхту. Список ресурсів, що переходять на залучення криптовалют постійно зростає.

Використання біткоіна має низку переваг:

1. Біткоїн децентралізований. Це означає, що оборот валюти не залежить від банків чи державних органів, що мають доступ до вне-

сення змін та нав'язування своїх правил. Крім того, завдяки використанню технології блокчейну, біткоїн є застрахованим від хакерських атак та спроб злому системи, тому якщо деякі комп'ютери перейдуть в офлайн, або вийдуть на деякий час із ладу, гроші користувачів нікуди не пропадуть.

2. Легкий у користуванні. Децентралізація системи біткоіна сприяє усуненню між транзакціями посередників у виді банків, нотаріусів чи інших фінансових структур. Передача валюти відбувається у системі P2P (Peer-To-Peer), тобто напряду від адресанта до адресата, що економить час транзакцій, крім того, завдяки прямій передачі біткоінів, транзакції проходять без комісії.

3. Анонімність. Власники біткоінів є застрахованими від розкриття своєї конфіден-

ційної інформації. Тому, не дивлячись на те, що усі можуть побачити кількість грошей на кожному окремому рахунку, ніхто не в змозі дізнатись ім'я його власника.

У перспективі біткоїн має усі можливості для становлення заміною, або альтернативою паперовим грошам. За одну годину у блокчейні з'являється 6 нових блоків, а раз у 4 роки відбувається зниження нагороди у геометричній прогресії за відкриття нового блоку, що ускладнює добування нових токенів. Цей процес буде тривати до 2140 року, саме тоді кількість цієї криптовалюти сягне позначки у 21 млн., після чого розпочнеться процес стабілізації валюти [1].

Існують також інші криптовалюти, різноманітність найбільш популярних наведено у табл. 2.

Таблиця 2

РІЗНОМАНІТНІСТЬ КРИПТОВАЛЮТ [5]

№ з/п	Назва	Coins	Характеристика
1	Ethereum	ETH	Засновник: Віталій Бутерін Рік : 2015 Частка на ринку крипто валют : 20% (34 млрд. дол.) Кількість валюти : більше 94 млн. од. Вартість: 313,51 \$ (4.02.2018)
2	Ripple	XRP	Засновник: Райан Фуггер Рік: 2012 Частка на ринку крипто валют: 5% (8,4 млрд. дол.) Кількість валюти: більше 38 млрд.од. Вартість: 0,212 \$ (4.02.2018)
3	Litecoin	LTC	Засновник: Чарльз Лі Рік: 2011 Частка на ринку крипто валют: 2% (3,29 млрд. дол.) Кількість валюти: більше 52 млн. од. Вартість: 69,72 \$ (4.02.2018)
4	Nem	XEM	Засновник: Лон Вонг Рік: 2015 Частка на ринку крипто валют: 1,5% (2,7 млрд. дол.) Кількість валюти: 8,9999 млрд. од. Вартість: 0,288 \$ (4.02.2018)
5	Dash	DASH	Засновник: Evan Duffield Рік : 2014 Частка на ринку крипто валют : 1,6 % (2,8 млрд. дол.) Кількість валюти: 7,5 млн.од. Вартість: 333\$ (4.02.2018)

Щоб стати власником криптовалюти, її не обов'язково генерувати. Можна її просто купити за звичайні гроші у майнера. При цьому, як і в випадку з покупкою звичайної валюти, продавець візьме комісію, щоб обмін був йому вигідний. Зазвичай для покупки і продажу криптовалюти використовують спеціальні біржі (Binance, Poloniex, BTC-trade), але є і обмінники (Exchange.cash, 24xbtc.com, Vilkov.com), а також спеціальні термінали (TabTrader Bitcoin, CRYPTrader, LeonArdo, Coinigy), де можна набрати номер гаманця і внести готівку [6, с. 761].

У 2017 році одним з найбільших новачків стала біржа криптовалюта Binance [9]. За досить короткий проміжок часу Binance перетворився в одну з найбільших майданчиків для торгівлі криптовалютою.

Якщо порівнювати майданчик Binance з конкурентами, то можна виділити велику кількість як переваг, так і недоліків. Серед переваг слід відзначити:

- великий обсяг торгів;
- швидка обробка угод;
- високий рівень безпеки;
- вигідна реферальна програма.

Однак у Binance є і недоліки. Серед недоліків варто звернути увагу:

- відсутність фіатних валют;
- неякісний переклад сайту на російську мову;
- відсутність україномовної підтримки [9].

Poloniex користується величезним попитом серед країн СНД [4].

Величезні добові обсяги торгів говорять про те, що цей майданчик користується великою популярністю серед трейдерів і інвесторів.

Серед основних переваг Poloniex можна виділити:

1) Велика кількість пар: на цій біржі можна торгувати не тільки популярними і усталеними криптовалюта. Тут представлені пари, яких ви не зможете знайти у багатьох інших конкурентів.

2) Маржинальна торгівля: разом з Poloniex

можна починати інвестувати в криптовалюта навіть маючи незначну суму. За рахунок цього грамотна торгівля при вкладенні навіть \$ 100 покаже відчутний результат.

3) Низька комісія : комісію за операції можна довести майже до 0,00%. Звичайно ж, це можливо тільки в тому випадку, якщо користувач виступає крупним гравцем на біржі і щодня обмінює близько 1000 BTC.

4) Високий рівень безпеки: розробники свідомо подбали про високу надійність акаунтів.

Незважаючи на те, що в багатьох рейтингах Poloniex займає перше місце, ця платформа не позбавлена недоліків. Серед головних можна виділити:

1) Відсутність української мови: через це можуть виникнути складності не тільки при роботі з веб-сайтом, а й під час спілкування з технічною підтримкою біржі.

2) Ліміти на вивідок : після реєстрації користувачі можуть виводити до \$ 2 000 на день. Варто відзначити, що вартість 1 BTC вже перевищує це значення. Щоб збільшити ліміти, доведеться проходити додаткову верифікацію.

3) Введення і виведення тільки в криптовалюті: майданчик не працює з банківськими картами і популярними платіжними системами. Таким чином, поповнити або зняти кошти можна тільки в криптовалюті [4].

В Україні також активно розвиваються біржі криптовалют. BTC-trade - досить відома біржа, запущена в 2014 році Богданом Чайкою. Основна торгова пара на біржі BTC / UAH (українська гривня), а добові обсяги торгів становлять близько 20 біткоіни або ~ \$ 8 000. Крім цього, на майданчику представлені кілька альтернативних криптовалют, серед яких Litecoin, Dogecoin і Dash.

Варто віддати належне адміністрації BTC-trade: незважаючи на низку зломів і технічних проблем, проект не просто вижив, а й показує непогану динаміку розвитку. Сукупна сума втрат, понесених біржею від хакерських атак, становить близько \$ 20 000 [21].

У 2014 році в Києві відбулося відкриття першого в СНД біткоіни-посольства. У посо-

льстві функціонує біткоіни-банкомат і магазин біткоіни-сувенірів.

Посольство виконує функції інформаційно-го центру, єдиного місця для «тусовки» біткоіни-спільноти, представництва Bitcoin Foundation Ukraine, освітнього центру.

Посольство займається продажем біткоіни на території України – це перше агентство на пострадянському просторі, яке займається продажем біткоіни відкрито [2].

У 2017 році у столиці встановили перші шість терміналів для продажу біткоінів за готівку. ЗМІ називають ці термінали першими українськими біткоіни-банкоматами. Сьогодні ще такі два термінали для продажу біткоінів з'явилися у Харкові. В Одесі був встановлений і запущений перший в місті термінал для купівлі і продажу біткоінів [20].

На споживчому ринку поки досить мало місць, де можна купити товар або оплатити послугу біткоінами або інший криптовалютами. Зазвичай ці віртуальні гроші використовуються як інструмент інвестування, щоб купити їх, а потім продати, заробивши на різниці курсів, курс, в свою чергу, залежить від попиту – чим цифрова валюта популярніша, тим дорожче вона коштує.

Багато українців також почали замислюватися над тим, щоб використовувати такий тип розрахунків, а також заробляти на майнінгу - видобутку Bitcoin.

Згідно з чинним законодавством право випуску електронних грошей надано виключно банкам. В Україні банк, який має намір здійснювати випуск електронних грошей, зобов'язаний до початку їх випуску узгодити з Національним банком України правила використання електронних грошей у порядку, встановленому нормативно-правовим актом Національного банку України [18].

Сьогодні в Національний банк України звертаються громадяни щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin.

Проведений аналіз листів – роз'яснень НБУ підтверджує існування Bitcoin як грошового

сурогату, який не забезпечений реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства.

НБУ наголошує на тому, що використання «віртуальної валюти» є ризикованим і привабливим для протиправних дій, у тому числі відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, або фінансування тероризму.

Національний банк України твердо відхиляє віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою Bitcoin» до операцій з торгівлі іноземною валютою, оскільки вони ніяк не регулюються державою.

З метою захисту прав споживачів, безпеки здійснення переказу коштів Національний банк України рекомендує громадянам використовувати тільки ті платіжні системи розрахунків, які внесені Національним банком України в Реєстр платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури [12].

Визначення криптовалюти як цінності, як аналогу грошей, як власності і товару в усьому світі не може забезпечити Україну від її використання. Через невизнання криптовалюти законодавством нашої країни вона стає об'єктом незаконних дій.

У зв'язку з цим, українському законодавству рекомендується прийняття законодавчих актів щодо регулювання правового статусу і обертання криптовалюти, формування правової позиції щодо майнінгу, запровадження дієвого механізму регулювання криптовалютних бірж.

Україна займає міцні позиції в світовому криптопросторі, входить в ТОП-14 країн з розвитку криптоекономіки і впровадження проєктів, заснованих на блокчейні. Але законодавство не таке прогресивне, тому повинне почати хоча б з того, щоб внести «майнінг» в класифікатор видів економічної діяльності України, вивести з тіні, де «майнінг» зараз знаходиться [15].

Незважаючи на правові колізії, деякі банки

України працюють з системою Bitcoin. Вивід Bitcoin на карту банку України - це один з найбільш зручних і швидких способів конвертувати Bitcoin. Ваша заявка буде оброблена протягом всього декількох робочих годин, після чого гроші будуть зараховані на вашу карту згідно з регламентом вашого банку. З Bitcoin в Україні працюють Приватбанк, Ощадбанк, Альфа банк, Сбербанк Росії, ПУМБ, Креді Агріколь, Фідобанк [13].

Як уже зазначалось вище, криптовалюта позбавлена будь – якого нормативного регулювання і контролю з боку держав.

На сьогодні серед регуляторів провідних країн світу, зокрема країн Європейського Союзу, немає єдиного підходу до визначення правового статусу криптовалют та регулювання операцій з ними.

З огляду на чинні норми законодавства України поняття «криптовалюта» та регулювання операцій з нею не підпадають під режим регулювання:

1) обігу грошових коштів. Оскільки криптовалюта не існує у формі банкнот, монет, записів на рахунках у банках, вона не може бути визнана грошима (грошовими коштами, коштами, грошовими знаками) у трактуванні українського законодавства;

2) валютного законодавства. Оскільки криптовалюта не має прив'язки до грошової одиниці жодної з держави, вона не може бути визнана валютою або законним платіжним засобом іноземної держави, та не є валютною цін-

ністю в трактуванні валютного законодавства;

3) обігу електронних грошей та використання платіжних засобів. Оскільки криптовалюта не випускається банком і не є грошовим зобов'язанням певної особи, вона не може бути визнана електронними грошима;

4) цивільних правовідносин щодо регулювання діяльності із цінними паперами. У криптовалюті відсутні ознаки документа та емітента, а саме: не має установленної форми документа з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, не має визначення взаємовідносин емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та не передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливості передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам. А отже, криптовалюта не може бути цінним папером;

5) крім того, у криптовалюті відсутні ознаки документа у вигляді грошових знаків, відсутній емітент, а також відсутня мета виготовлення. Таким чином, криптовалюта не може бути визнана грошовим сурогатом [7].

Таким чином, незважаючи на існування в світі численних практик використання криптовалют у якості міри вартості, засобу обміну та накопичення, її складна правова природа не дозволяє ототожнити її з будь-яким із суміжних понять (грошові кошти, валюта, валютна цінність, законний платіжний засіб, електронні гроші, цінні папери тощо).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Криптовалюта досліджується різними вченими і науковцями світу. Деякі вважають, що незабаром криптовалюта замінить паперові гроші. Вони пояснюють це тим, що кожна нова валюта має ряд переваг над минулою. І електронні гроші мають кілька важливих плюсів: наприклад, біткоїн повністю анонімний і його не можна використовувати двічі. До того ж, фахівці прогнозують, що курс біткоіна незабаром виросте до 1 мільйона доларів. Крім цього, він залишиться найстійкішим на ринку криптовалют, в той час, як 98% інших просто проваляться.

Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними біткоїн-гаманцями, незважаючи на те, що в нашій країні майже ніхто не знає що таке криптовалюта, і вона поки

що офіційно заборонена. Справа в тому, що біткоіни дуже популярні серед українських ІТ-фахівців, які дуже активно інвестують у дану валюту [1].

Більшість українських дослідників стверджують, що такі передові технології, як електронна готівка, рано чи пізно придуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків для більшості громадян. Загалом, використання криптовалюти є новим, революційним способом здійснення платежів в електронній комерції. При належному удосконаленні технології, законодавчому регулюванні та покращенні відповідної інфраструктури дана технологія займе значне місце в повсякденному житті людей [5, с. 637].

Таким чином, криптовалюта має багато позитивних аспектів, які, швидше за все, переймуть електронні гроші, що емітуються банківською системою. Відбудеться злиття реальних і віртуальних грошей з кращими якостями тих і інших. Але грошима майбутнього криптовалюти, в тому числі і Bitcoin, не стати. З однієї простої причини - грошовий оборот повинен постійно регулюватися, а механізм емісії крипто валюта вже дуже децентралізований та вільний. Жодна країна світу не захоче мати валюту, управляти якою вона не зможе.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bitcoin: як в Україні використовують криптовалюту // Конкурент – ділове інтернет-видання Волині. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konkurent.in.ua/news/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrayinivikoristovuyut-kriptovalyutu.html>.
2. Bitcoin-посольство в Києві [Електронний ресурс] // Ain.ua. – 2014. - Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2014/09/29/v-kieve-otkrylos-bitcoin-posolstvo-chetvertoe-v-mire>.
3. Graydon C. What is cryptocurrency? [Електронний ресурс] / Carter Graydon // CryptoCoinsNews. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cryptocoinsnews.com/cryptocurrency/>.
4. Біржа криптовалют Poloniex [Електронний ресурс] // Poloniex / – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://poloniex.com/>.
5. Галушка Є.О., Пакон О.Д. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку // Молодий вчений. – № 4. – 2017. – С. 634 – 638.
6. Григоревська О.О. Особливості функціонування віртуальних криптовалют : економічний аспект // Гроші, фінанси і кредит. – №14. – 2016. – С. 760 – 765.
7. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 15 – 93 від 19 лютого 1993 року, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>.
8. Ковальчук Т., Паливода К. Цифрова валюта як віртуальне джерело фіктивного капіталу // Банківська справа. – № 1-2. – 2014. – С. 3 – 11.
9. Краші біржі криптовалют [Електронний ресурс] // Pingblockchain/ – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://pingblockchain.com/krashhi-birzhi-kripto-valjut-u-2018-roci>.
10. Криптовалюти: глобальні гроші чи глобальна піраміда? [Електронний ресурс] // Zn.ua – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://dt.ua/finances/kriptovalyuti-globalni-groshi-chi-globalna-piramida.html>.
11. Куцевол М.А. Поняття та економічна природа криптовалют [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>.
12. Лист НБУ «Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin» від 10 листопада 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.
13. Ліхачов М. Скромна чарівність біткоіна: українські реалії використання криптовалют // Forbes Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1428255-skromnacharivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut>.
14. Лубенець І. Огляд цифрових криптовалют [Електронний ресурс] / Блог експертів про фінанси.

– 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.prostoblog.com.ua/lichnye/byudzheth/obzor_tsifrovih_kriptovalyut.

15. **Майнінг** буде внесено в класифікатор видів економічної діяльності України [Електронний ресурс] // Бухгалтер 911. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://buhgalter911.com/news/news-1036114.html>.

16. **Молчанова Е.**, Солодковський Ю. Глобальна сервісна природа сучасних криптовалют // Міжнародна економічна політика. – № 1. – 2014. – С. 60 – 79.

17. **Надісвець Л.М.** Економіко-правовий статус криптовалют в Україні та за кордоном // Бізнес-інформ. – №12. – 2017. – С.390-395.

18. **Положення** про електронні гроші в Україні № 0688-08 затверджене постановою НБУ від 4 листопада 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0688-08>.

19. **Спільна** заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні // Національний

банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329.

20. **У Києві** встановлено термінали для продажу біткоїнів [Електронний ресурс] // Еспресо. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://espreso.tv/news/2017/09/04/u_kyuevi_vstanovyly_terminaly_dlya_prodazhu_bitkoiniv.

21. **Українська** біржа криптовалют BTC-trade [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://btc-trade.com.ua>.

22. **Чи є майбутнє** у криптовалют? [Електронний ресурс] // Tyzhden.ua – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://tyzhden.ua/Economics/202557>.

23. **Що таке** «криптовалюта»? [Електронний ресурс] // Insider.pro. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://insider.pro/ru/article/112>.

24. **Що таке** Bitcoin і криптовалюта? [Електронний ресурс] // Bitcoin Security. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://bits.media/chto-takoe-bitcoin>.

В статті приведені підходи к определению сущности криптовалюты, проанализировано соответствие криптовалюты к статусу денег. Биткоин признано самой распространенной криптовалютой в мире. Определены преимущества и недостатки в ее использовании. Описан рынок криптовалюты с наиболее перспективными биржами, популярными обменниками и терминалами во всем мире, в том числе и в Украине. Исследован экономико - правовой статус цифровой валюты на территории Украины на основе анализа писем - разъяснений НБУ. Рассмотрены перспективы развития криптовалюты в экономике Украины и предложены ее признание для прогрессивного развития страны.

Ключевые слова: *криптовалюта, биткоин, преимущества, недостатки, биржа криптовалют, правовой статус, нормативно - правовое регулирование, перспектива.*

The article describes approaches to the definition of the essence of cryptography, analyzes the correspondence of the crypto-currency to the status of money. Bitcoin is recognized as the most widespread crypto- currency in the world. The advantages and disadvantages of its use are determined. The crypto market is described with the most promising exchanges, popular exchangers and terminals all over the world, including in Ukraine. The economic and legal status of the digital currency in the territory of Ukraine on the basis of analysis of letters - explanations of the NBU is researched. The prospects of development of crypto-currency in the economy of Ukraine are considered and its recognition for the country's progressive development is proposed.

Keywords: *crypto-currency, bitcoin, advantages, disadvantages, crypto exchange, legal status, legal regulation, prospect.*